Helge Markussens translokationstale

Taler
Helge Markussen
Rektor på Viborg Katedralskole

Dato
23. juni 2017

Sted
Viborg Katedralskole

Kære Studenter

I dag er en helt særlig dag, fordi noget velkendt er ved at slutte, og I står på tærsklen til noget nyt og ukendt, som I kun svagt kender omridset af.

Sådanne overgange skal markeres rituelt og det gør vi i dag med taler og musik, med huer og med studentereksamensbeviser.

Markeringen er vigtig, fordi den giver os en pause, en lejlighed til at stoppe op midt i alt det, der sker lige nu. I en sådan pause får hjernen ro til at reflektere over, hvad der egentlig er på færde, og hjertet får tid til at mærke efter og registrere, at det rent faktisk er ved at ske.

For tre år siden kom I til Viborg Katedralskole en augustdag som små forsigtige, håbefulde og måske også lidt skræmte drenge og piger. I dag, en solbeskinnet junidag med blå himmel, sidder I nu her som nyudklækkede, flyvefærdige om end lidt vingeskudte studenter, stærke unge mænd og kvinder, klar til at indtage verden. I har gjort det godt de tre år på VK, og det er meget velfortjent at I om lidt får bevis på jeres bedrifter.

Jeg vil også sige tillykke til jeres forældre, der har fulgt den sidste måneds strabadser fra sidelinjen. I har som forældre skullet støtte, opmuntre, krydse fingre og juble. En har sikkert tænkt: Mon det nu går godt alt sammen? Bare nu eksamen giver de ønskede resultater eller bare skuffelsen ikke bliver alt for stor? Andre har sikkert tænkt: Er det ikke meningen at man skal forberede sig til eksamen – ja måske ligefrem spurgt: Skal du ikke til at læse?

Til jer forældre vil jeg sige tak fordi I var der – også tak på jeres børns vegne, hvis de skulle have glemt det midt i al festivitassen.

Tilbage til jer studenter. Hvem har udover jeres familie været jeres nærmeste støtte i hverdagen? Er det kammeraterne omkring jer af kød og blod – eller er det de sociale medier, google og smartphonen i forening?

Kontakten til de rigtige kammerater sikres og opretholdes i hvert fald gennem de sociale medier. Mange Snapchats er sikkert allerede blevet sendt/modtaget i dag og mange vil helt sikkert komme efter... allerede i dag.

Nyheder om venner, familie, sportsresultater – fx at følge VFF's vej tilbage i superligaen, eller at følge bloggere eller de kendte – den slags klares bedst via Facebook og andre sociale medier.

Hvad med politik og debat om politiske forhold er det via aviser, tv eller er det også via de sociale medier?

Sociale medier adskiller sig som I ved fra traditionelle medier ved, at der ikke er journalistiske gatekeepere. Alle kan udgive, det er en demokratisering. Vi har fået lettere ved at benytte vores ytringsfrihed, vi kan alle sammen hurtigt blande os i debatter. Denne demokratisering åbner også for misbrug, fordi nettet mangler en gatekeeper. I aviser og på TV skal man forbi journalister og forbi en redaktion. De forholder sig til om det er rigtigt eller forkert, om det er relevant og aktuelt og om tonen er i orden.

Filosof Mads Vestergaard har sagt det på følgende måde: "*Fakta er kun tre klik væk, men det er fake news og vilde konspirationsteorier også*".

Mange vil påstå, at vi er trådt ind i en ny epoke – det postfaktuelle samfund – hvor sandheden er blevet relativ og hvor mange har ligeså stor tillid til et tilfældigt tweed som til en udtalelse fra eksperter.

I kender sikkert alle følelsen af, at det er lettere at tro på noget, som passer med, hvad vi mener i forvejen. Professor Rune Slothuus siger, at vi opsøger primært de kilder og medier, som bekræfter egne synspunkter, for herved slipper vi for at blive udfordret på vores overbevisninger. Algoritmen på Facebook fungerer således, at når man klikker på en nyhed og dermed viser interesse for den, så leverer Facebook efterfølgende flere nyheder af samme slags.

Debatten om fake news har fyldt meget i medierne efter Brexit og det amerikanske valg og har med sikkerhed også fyldt en del i jeres undervisning. Vi ved ikke i hvor høj grad, fake news har påvirket resultatet af valgene, men der er en risiko for, at samfundet kører af sporet, hvis løgnen får lov til at leve, og hvis følelser og subjektive holdning bliver ligeværdige med fakta i en debat.

Modsat kan man med et glimt i øjet hævde, at Donald Trump har gjort meget godt for demokratiet. For med valget af ham som præsident har vi alle fået øjnene op for risikoen ved en mangelfuld og usaglig debat.

Når jeg sætter fokus på det postfaktuelle og fake news i dag i talen til jer, så er det for at understrege vigtigheden af viden og af evnen til at forholde sig kritisk. Det er noget af det man opnår ved at tage en uddannelse. Man skal have styr på sine metoder, så man ved hvordan man søger og udvælger det relevante i den store flod af information. For udfordringen er, at mængden af lettilgængelig information er overvældende, men det er vores evne til at indoptage og udvælge relevant og pålidelig information ikke. Det kræver viden og indsigt at kunne forholde sig til hvad der er rigtigt og forkert.

Det tror og håber jeg, at I har fået med jer fra jeres tre år på Viborg Katedralskole. Evnen til at forholde sig kritisk til det man læser og være opmærksom på, at der er forskel på kilders troværdighed. Evnen til at give plads til nuancerne i debatten, det er noget af det som studentereksamensbeviset symboliserer.

Nu springer vi tilbage til vores egen verden:

Det er nok fake news at påstå, at jeres underholdning på sidste skoledag var planlagt i rigtig god tid, men det er ikke fake news at påstå, at jeres galla var planlagt i god tid og jeres galla ankomster og lancier-dans var noget af det smukkeste og sjoveste.

Det ville være fake news at påstå at I altid har efterladt jeres klasselokale opstolet og opryddet, men det er ikke fake news at sige, at jeres årgang om nogen har arbejdet målrettet for et rent og grønnere VK.

Det ville være fake news at påstå at Senatet kun er for grå og alvorstunge studenter, men det er ikke fake news at påstå, at Café og Minerva først og

fremmest er for folk med hang til skæg og ballade, begge dele er vigtigt for livet på VK

Det ville være fake news at påstå, at I aldrig er blevet forstyrret i timerne af Facebook, instagram og sms, men det er ikke fake news, at for lige præcis jeres årgang har det ikke været smartphonen og de sociale medier, der har været den værste kilde til uro og afbrydelser. I samtlige de tre år I har gået her har ombygninger, larm fra bor og lignende været den værste kilde til uro.

Jeg synes, jeres overbærenhed i forhold til de konstante ombygninger har været fantastisk. Mange af jer har oplevet at blive undervist i pejsestuen, i festsalen – ja de mest utrolige steder, men I har klaret det flot på trods.

Det er ikke fake news at påstå, at der er nogle af jer som har markeret jer med særligt imponerende resultater: to elever er kommet med i de internationale OL finaler i henholdsvis matematik og fysik. En del af jer var med til at vinde guld både i både pige- og drengerækken i Gymnasiumfutsal. Der har i det hele taget været rigtig mange imponerende resultater både fagligt og sportsligt.

Men mindst ligeså vigtigt er det heller ikke fake news at fastslå, at I alle har arbejdet hårdt for at sidde her i dag, I har kæmpet sammen og individuelt for at tage en studentereksamen – Og den man får fra VK er nu for at sige det på jysk ikke det ringeste papir i verden

Jeg sagde i min indledning, at i dag også er tid til afsked med skolen. Når arrangementet i dag er forbi er I ikke længere VK elever. MEN så er I avanceret til studenter fra VK. Jeg håber, I vil komme tilbage til skolen ved forskellige lejligheder, eksempelvis som jubilarer, I er altid velkomne, så kan I se resultaterne af de mange støjende ombygninger. Første lejlighed byder sig allerede til efteråret den 24. november, hvor vi har gammel elevfest, da håber jeg meget at se jer igen. Det bedste sted at få nyheder om hvornår og hvordan er selvfølgelig på Facebook;-) Det er også på Facebook, at I efter dimissionen kan se billeder og video fra i dag. Tro mig – det er ikke Fake-news.

Jeg vil slutte med et citat af Voltaire: "Slå følge med dem, som søger sandheden, men tag dig i agt for dem, som påstår, at de har fundet den".

Med disse ord dimitterer jeg jer som studenter fra Viborg Katedralskole 2017.

Kilde
Manuskript modtaget fra taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
Translokations-/dimissionstale

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/helge-markussens-translokationstale-2017